

Posudek oponenta

Autor diplomové práce: BcA Tereza Cikrytová

Název diplomové práce: **Restaurování čínské papírové tapety**

Praktická část diplomové práce se věnuje restaurování čínské tapety pocházející ze zámku Valtice.

Vlastní restaurování tohoto originálního díla je doprovázeno řadou konzultací, hledání a ověřování vhodných postupů a testování papírových vzorků.

Diplomová práce je zpracována s odpovědným přístupem k jedinečnému objektu. Každý provedený zákrok byl promyšlen a logicky zdůvodněn. Zvolené postupy jsou provedeny s citem a voleny na míru typu materiálu a stupni poškození tapety. Vzhledem k rozměrům tapety a rozsáhlé degradaci papíru se jedná o velmi náročný restaurátorský výkon. Dle obrazové dokumentace je možné konstatovat, že práce je provedena na vysoké profesionální úrovni. Studentka v rámci své práce navrhla způsob adjustace restaurované tapety na zámku ve Valticích, zvažovala několik variant výroby karibari, které se pro uložení tohoto velkoformátového objektu jeví jako optimální. Vlastní realizace je již nad rámec zadaného úkolu.

Práce představuje komplexní postup záchrany poškozeného díla od posouzení fyzického stavu, konzervace a restaurování až k optimálnímu uložení. Výběr vhodného papíru pro restaurování tapety byl proveden na základě vlastních zkoušek souboru čínských a japonských papírů, které jsou součástí teoretické části diplomové práce.

Praktická i teoretická část diplomové práce je sepsána přehledně a srozumitelně s odkazy na obrazovou přílohu a na další detaily uvedené v přílohách (pH vybraných papírů, výsledky testů mechanických a optických vlastností souboru vzorků papíru).

Provedení praktické části diplomové práce považují za velmi kvalitní, práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně**.

V Praze dne 10. 9. 2012

Ing. Hana Paulusová

Oponentský posudek diplomové práce

Tereza Cikrytová, Testaurování čínské papírové tapety, Fakulta restaurování Litomyšl 2013.

Diplomová práce Terezy Cikrytové je rozčleněna do dvou základních částí. Svůj posudek budu (z povahy svého oboru) věnovat především úvodní teoretické stati. Diplomovou práci jako celek mohu ale i tak ocenit za pečlivou formální úpravu a ilustrativní obrazový doprovod.

Úvodní teoretická stať je zařazena před praktickou část věnovanou restaurování orientální tapety ze sbírek zámku Valtice. Je věnována základnímu průzkumu zachovaných tapet orientálního stylu na památkových objektech v České republice, kterému se studentka věnovala již dříve v obsáhlém katalogu. Snad proto se v samotném textu hesel jednotlivých tapet objevuje jen málo odkazů na konkrétní využitou literaturu a někdy schází i informace o pramenech.

Samotný pracovní proces sběru a vyhodnocení dat byl kvůli objemu informací organizačně náročný, ale byl proveden důsledně. Vzniklá hesla jsou srozumitelná, využívají opakující se strukturu, ve které podávají základní přehled o povaze, vzhledu či adjustaci děl, o podmínkách za kterých existují a o minulých restaurátorských zásazích.

Podstatu diplomní práce hodnotím jako velmi přínosnou a oceňuji, že se diplomantka pustila do zpracování tématu, které dosud bylo v naší uměnovědě opomíjeno. Ohradila bych se jen proti některým formulacím, které ruší jinak věcný, informačně nahuštěný a kultivovaně napsaný text. Za nevhodné považuji například používání uctivého oslovení „pan“, „paní“, jež v odborném textu působí nadbytečně. („*Tapety restauroval v roce 2005 pan Zeman z Prahy*“ – zde by stačilo uvést jen celé jméno restaurátora, jež najdeme až v poznámce, s. 26). U obdobné informace o restaurování tapet ze zámku v Lednici zcela chybí odkaz na zdroj, odkud je zpráva načerpána (s. 31). Při citaci ústního sdělení se pak sluší odkaz opatřit datem, kdy byla informace získána (pozn. 22, s. 33).

Zmíněné výtky však jsou pouze marginální a nebrání mi diplomní práci Terezie Cikrytové doporučit k obhajobě a ohodnotit známkou výborně.

Litomyšl 16. 9. 2013

Mgr. Vladislava Říhová, Ph.D.

OPONENTURA DIPLOMOVÉ PRÁCE

BcA. Tereza Cikrytová

Restaurování čínské papírové tapety

Hodnocená diplomová práce je pokračováním bakalářské práce, kterou studentka prováděla již od roku 2009. Jedná se o velmi komplikovaný papírový objekt – čínskou tapetu na papírové podložce v havarijním stavu a velkého formátu. Moje obavy, že zvládnutí tohoto restaurátorského úkolu v rámci diplomové práce, které jsem měla v okamžiku prvního seznámení s dílem, během hodnocení bakalářské práce, se bohužel po zhlédnutí dokončené práce potvrdily.

Během prohlídky tapety na zámku Valtice na začátku září 2013 se ukázalo, že fáze podlepení, kterou společně s vypínáním považuji u takto velkého formátu za nejvíce rizikový krok, nedopadla dobře. V celé ploše tapety se nachází množství výdutí, kdy originální vrstva není spojena s podlepovými vrstvami, navíc je zde i množství nových vrás a skladů na originálním papíře i ve vrstvě nového podlepu, které působí velmi rušivě a u dobře provedeného díla je nenajdeme. Předpokládám, že během procesu podlepování došlo k nedostatečnému spojení obou vrstev, které se projevilo až po určité době i vlivem ne zcela stabilního klimatu na zámku s velkými změnami měřených hodnot (ty však nejsou příčinou problému). Vrásky a sklady v papírové podložce byly zřejmě způsobeny nedostatečným rozvlhčením tapety před podlepením a několikerým přihlazováním vlhké tapety během opakovaného otáčení díla na lícovou či rubovou stranu.

Zásadní připomínka se ovšem týká přístupu k retuši. Původní záměr s retušemi logicky počítal, ale posléze během prací bylo rozhodnuto od tohoto záměru ustoupit. Bohužel důvody, které jsou uváděné ve zprávě nejsou příliš relevantní.

- Velký rozsah ztrát nemůže být důvodem k neprovedení retuší, samozřejmě nelze provést přesnou rekonstrukci kompozice, ale to by ani nemělo být jediným záměrem retuše.
- Odmítnutí probarvení podlepového papíru s argumentací o možné změně tonality originálu je mírně alibistické. Lehké zatónování podlepového papíru by jistě nevedlo ke ztmavnutí originálu a výsledek by byl rozhodně vizuálně přijatelnější než současný stav.
- Výmluva na nestabilitu originálních barev neodpovídá příliš výsledkům průzkumu použitých pigmentů (olovnatá běloba, azurit, smalt, uhlíkatá čern, železitá červeň jsou velmi stabilní pigmenty), navíc k vyblednutí citlivých barev již dávno došlo a

předpokládám, že současný režim nakládání s památkou bude odpovídat obecným parametrům pro ochranu citlivých děl na papírové podložce tj. maximální ochrana před UV paprsky, které jsou za tyto změny zejména odpovědné.

- Volba vhodného odstínu barvy k retuši je samozřejmě vždy základním předpokladem k úspěšnému provedení barevných doplňků a měla by být i základní schopností absolventa výtvarné školy.
- Také úvahy o naprosté odstranitelnosti retuše na papírové podložce by neměly být chápány doslovně, ale s ohledem na materiálovou skladbu konkrétního díla. Např. při dobarvování papíru pro doplnění ztrát v podložce rozhodně není možné uvažovat o reversibilitě tohoto barvení, navíc není zasahováno do originálu, ale pracuje se s novými doplňky.

Současný stav neretušované tapety je vizuálně nevyhovující, je zde v podstatě prezentován doklad původního poškození a fragmentálnosti tapety. Divák pak ani není schopen vnímat výtvarnou kvalitu díla, která by měla být jedním z cílů restaurátorského zásahu. Celá otázka kolem retuše působí spíše dojmem omluvy proč neretušovat, protože retuše na čínském velmi savém papíře a v tomto rozsahu rozhodně nejsou jednoduchým úkolem a vyžadují již určité praktické zkušenosti.

Výše uvedené připomínky ovšem není možné klást za vinu jen studentce. Takto specifická práce by byla těžkým „restaurátorským oříškem“ i pro zkušené kolegy restaurátory, kteří nemají praktické zkušenosti v oblasti restaurování východního umění; jedná se totiž o zcela specifickou oblast s postupy odlišnými od „západních“. Domnívám se proto, že takto komplikované dílo by nemělo být zadáváno studentům bez předchozí zkušenosti s tímto materiálem a také vzhledem k velkému formátu tapety, který veškeré kroky v restaurátorském postupu ještě více komplikuje a vyžaduje již značné zkušenosti.

Pokud mohu hodnotit přístup a snahu studentky nemám připomínky. Jak jsem měla možnost ji poznat z několika setkání, tak k práci přistupovala maximálně zodpovědně, snažila se samostatně získávat zkušenosti od kolegů i studiem odborné literatury. Velkou pečlivost a trpělivost prokázala i při snímání starších podlepových vrstev z tapety. Přístup studentky a snahu o dobré provedení lze hodnotit na výbornou.

Celkové hodnocení této diplomové práce je proto poměrně komplikované, protože výsledek celého úsilí – restaurovaná tapeta – je nedostatečný, přestože studentka jistě vyvinula během práce velkou snahu, kterou chci ve svém hodnocení zohlednit.

Práci hodnotím stupněm 2 a doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 14. září 2013

Jarmila Franková

